

Μουσειακή Αγωγή- Δημιουργικές Δράσεις Σε Μουσεία και Σχολεία

Βιωματικά εργαστήρια
σε μουσεία-μνημεία
της εντός των τειχών Λευκωσίας
από Συμβούλους Μουσειακής και Εικαστικής Αγωγής

Σάββατο, 14
Φεβρουαρίου 2015

Αίθουσα εκδηλώσεων του
Πολιτιστικού Κέντρου του
Ιδρύματος Αρχ. Μακαρίου Γ'
και μουσεία-μνημεία
της περιοχής

Χώρος:

Μουσείο Λαϊκής Τέχνης

Τίτλος θεματικής ενότητας:

«Σκηνοθετώντας» ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης

Οργάνωση: Κλειώ Φλουρέντζου, Σύμβουλος Μουσειακής Αγωγής

Συνεργασία: Γιάννα - Μαρία Παναγή, Σύμβουλος Μουσειακής Αγωγής

Συνοπτικό κείμενο/περιεχόμενο

- Παιχνίδι γνωριμίας – Σύντομη ξενάγηση στους χώρους δραστηριοτήτων
- Σύντομη αναφορά στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Μια φορά κι έναν καιρό στην Κύπρο μας πριν χρόνια εκατό...» για να δοθούν οι βασικές αρχές οργάνωσης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος
- Καθορισμός του πλαισίου, στο οποίο θα λειτουργήσουν οι συμμετέχοντες/οι (παραγωγοί/σκηνοθέτες)
- Παρουσίαση υποβοηθητικών δραστηριοτήτων (ανάκριση πίνακα, σταυροειδές διάγραμμα, ζάρι ανάκρισης πηγών)
- Διαχωρισμός σε ομάδες - Παροχή οδηγιών και υλικών - Εργασία στις ομάδες για παραγωγή υλικού
- Παρουσίαση της σκηνής που ανέλαβε κάθε ομάδα, στην ολομέλεια

Στόχοι

Οι συμμετέχοντες να είναι σε θέση να :

- γνωρίσουν τις βασικές αρχές οργάνωσης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος.
- σχεδιάζουν και να υλοποιούν πρωτότυπα εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία να εφαρμόζουν σε μουσεία και πολιτιστικούς χώρους, με βάση τις αρχές οργάνωσης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος.
- έρθουν σε επαφή και να αξιοποιούν διάφορα είδη πηγών (λεζάντες, έντυπα, πίνακες, βιβλία, κλπ.) και να εφαρμόζουν διάφορες τεχνικές «ανάκρισης» των πηγών αυτών.
- ερευνούν, να ανακαλύπτουν και να αξιοποιούν δημιουργικά υλικό, το οποίο τους παρέχεται είτε μέσα στο χώρο του Μουσείου είτε από μια μουσειοκασέλα.
- σχεδιάζουν, να περιγράφουν και να παρουσιάζουν δραστηριότητες που οδηγούν στην υλοποίηση ενός σύντομου προγράμματος εντός του μουσείου, καθώς και τις δραστηριότητες που προηγούνται και έπονται της επίσκεψης αυτής (PIN-META)
- αξιοποιούν τα εκπαιδευτικά προγράμματα που οργανώνουν είτε οι ίδιοι, είτε άλλοι φορείς στα πλαίσια των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων (μαθήματα Αναλυτικού Προγράμματος).

Παιχνίδι γνωριμίας

- Οι εκπαιδευτικοί κινούνται ελεύθερα στον χώρο του μουσείου, παρατηρούν τα εκθέματα και επιλέγουν ένα αντικείμενο του μουσείου που θα ήθελαν να έχουν στο σπίτι τους.
- Γίνονται οι συστάσεις των συμμετεχόντων (ανακοινώνουν το όνομά τους) σε συνδυασμό με το έκθεμα του μουσείου το οποίο επέλεξαν και τους λόγους επιλογής του.

1. Παρουσίαση βασικών αρχών ενός εκπαιδευτικού προγράμματος

- Σύντομη αναφορά στο υφιστάμενο πρόγραμμα «*Μια φορά κι έναν καιρό στην Κύπρο μας πριν χρόνια εκατό...*», που γίνεται στο χώρο του Μ.Λ.Τ., ώστε να δοθούν οι βασικές αρχές οργάνωσης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος (ΠΡΙΝ - ΚΑΤΑ - ΜΕΤΑ).
- Δίνεται το παράδειγμα ενός σεναρίου, στα πλαίσια του οποίου τα παιδιά ανέλαβαν ένα ρόλο, όπως κλήθηκαν να κάνουν και οι συμμετέχοντες στη συνέχεια.
- Παρουσιάζονται με τη χρήση flip chart οι βασικές αρχές οργάνωσης του προγράμματος καθώς και φωτογραφικό υλικό από το εκπ. πρόγραμμα.

2. Καθορισμός πλαισίου δράσης

Ανακοινώνεται στους/στις συμμετέχοντες/ουσες ο ρόλος τους (παραγωγοί / σκηνοθέτες) και το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα δράσουν για το «στήσιμο» σύντομων σκηνών μιας ταινίας.

Ως παραγωγοί / σκηνοθέτες καλούνται να οργανώσουν τα ακόλουθα:

- τη σύλληψη της αρχικής ιδέας
- τη δημιουργία σεναρίου
- την επιλογή σκηνικού
- την επιλογή αντικειμένων
- την επιλογή κουστουμιών
- τη δημιουργία ή επιλογή μουσικής υπόκρουσης
- την απόδοση τίτλου για τη σκηνή
- τον σχεδιασμό αφίσας ή λήψη φωτογραφίας
- την παρουσίαση της τελικής σκηνής

3. Παρουσίαση υποβοηθητικών εργαλείων για το σχεδιασμό ενός εκπαιδευτικού προγράμματος/«σκηνής»

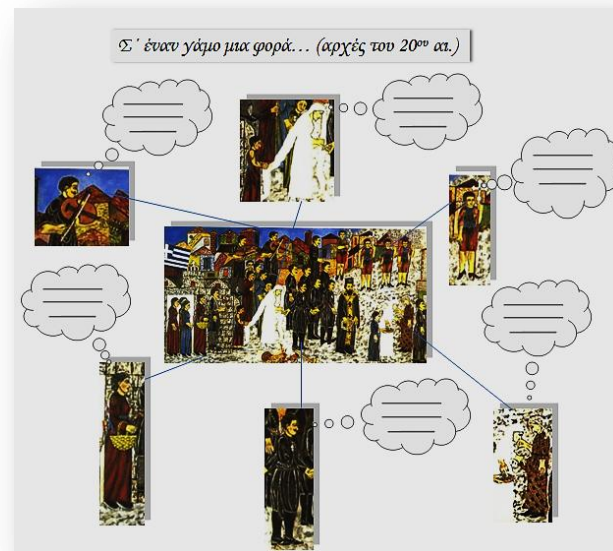
α) Ανάκριση πίνακα

- Οι συμμετέχοντες/σκηνοθέτες καλούνται να «ανακρίνουν» τον πίνακα «Ο Γάμος», του Μιχαήλ Κκάσιαλου με ανοιχτού - κλειστού τύπου ερωτήσεις, για να εντοπίσουν στοιχεία που αφορούν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων, τα έθιμα πριν, κατά και μετά τον γάμο (*εντοπισμός κοινωνικού πλαισίου, ιδεών και πεποιθήσεων σχετικά με τον γάμο*).
- Ενεργοποιούν τις πέντε αισθήσεις για να ακούσουν, να δουν, να μυρίσουν, να γευτούν, να αισθανθούν υφές και να συνομιλήσουν με τα πρόσωπα του πίνακα.
- «Αξιολογούν» τον πίνακα ως αξιόπιστη πηγή πληροφόρησης για τη «δημιουργία των σκηνών της ταινίας».

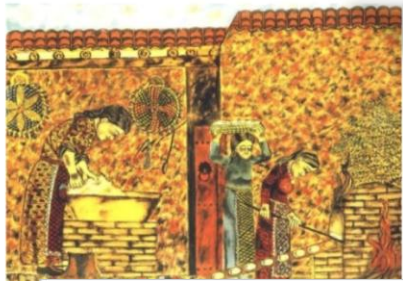
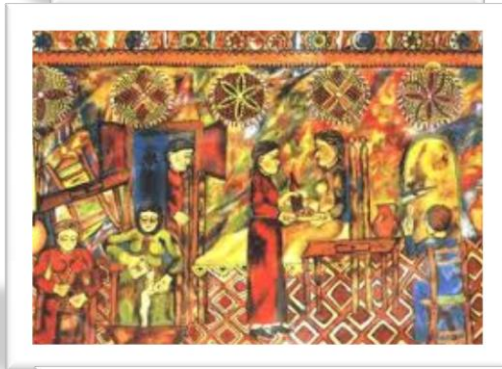
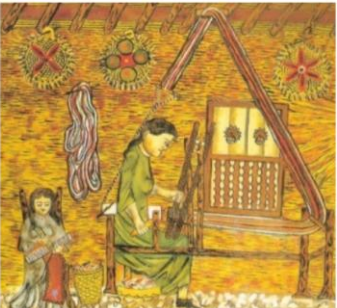
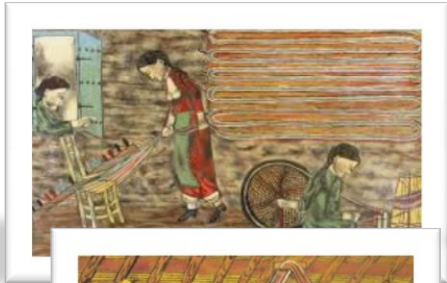

β) Σταυροειδές διάγραμμα ζωντάνεμα φιγούρων

- Οι «σκηνοθέτες» καλούνται να ζωντανέψουν τις φιγούρες του πίνακα του Κκάσιαλου μέσα από ένα σταυροειδές διάγραμμα με speech και thought bubbles.
- Παράγουν λόγο με βάση το ιστορικό πλαίσιο, τις ιδέες και τις πεποιθήσεις εποχής.
- Επιπρόσθετα, υποθέτουν και αναφέρουν σκηνές που θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην ταινία ΠΡΙΝ από τον γάμο (π.χ. η νύφη ετοιμάζει τα προικιά της, η μάνα και οι γειτόνισσες ετοιμάζουν τα κουλούρια του γάμου) και σκηνές ΜΕΤΑ τον γάμο του ζευγαριού (π.χ. η μάνα φτιάχνει πίτες στα παιδιά, ο πατέρας στο όργωμα κ.λ.π.)

- Δίνονται στους συμμετέχοντες σχετικοί πίνακες, τους οποίους μπορούν να αξιοποιήσουν για το «στήσιμο» μιας σκηνής

Πιθανά θέματα προς συζήτηση / διερεύνηση

«Τροίκα», «Πρόσκληση»,
«Γαμήλια δώρα»,
«Ενδυμασία», «Διασκέδαση»,
«Έθιμα / συνήθειες που
δείχνουν τη θέση της γυναίκας
στην κοινωνία της Κύπρου
τέλος 19^{ου} – αρχές 20^{ου}
αιώνα»

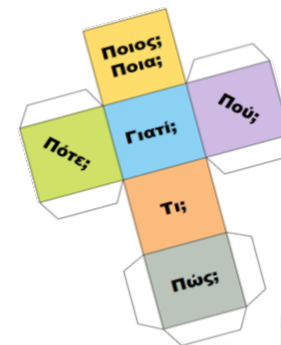
Ιστορική ενσυναίσθηση:

«Για να εξηγηθούν οι συμπεριφορές των ανθρώπων στο παρελθόν, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διαφορετικές ιδέες / πεποιθήσεις που είχαν για τον κόσμο, καθώς και το διαφορετικό ιστορικό πλαίσιο – συγκείμενο, στο οποίο έζησαν».

(Charman, A., Περικλέους, Λ., Γιακίνθου, Χ. & Τζελάλ, Ρ. (2012). Σκεφτόμαστε ιστορικά το ζήτημα των αγνοουμένων: ένας οδηγός για εκπαιδευτικούς. Λευκωσία: Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας)

γ) Ζάρι διερεύνησης («ανάκριση» αντικειμένων), Παζλ

- Οι συμμετέχοντες καλούνται να ανιχνεύσουν και να εντοπίσουν ένα έκθεμα στο μουσείο, το οποίο δεν απεικονίζεται στον πίνακα, αλλά θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ταινία.
- Χρησιμοποιούν το ζάρι διερεύνησης και με τις 6 ερωτήσεις που θα δημιουργήσουν, προσπαθούν να υποθέσουν τι είναι.
- Ακολούθως, τους δίνεται το παζλ που απεικονίζει το αντικείμενο και το συναρμολογούν.
- Εντοπίζουν στην προθήκη το αντικείμενο (πιθκιάυλιν)
- Χρησιμοποιούν το σώμα τους για να το απεικονίσουν ή το κρατάνε με τον ενδεδειγμένο τρόπο.

4. «Κτίσιμο» σκηνών

Οι παραγωγοί/σκηνοθέτες σχηματίζουν με τυχαίο τρόπο τις ομάδες-συνεργεία τους και αφού επιλέξουν τη σκηνή που θα «κτίσουν», κινούνται στο χώρο του μουσείου για να:

Καταγράψουν το σενάριο της σκηνής

Ορίσουν το σκηνικό

Σημειώσουν/σχεδιάσουν αντικείμενα που θα χρησιμοποιηθούν στη σκηνή

«Ανακρίνουν» τα αντικείμενα

Σημειώσουν τις πηγές πληροφόρησης για τα αντικείμενα

Σχεδιάσουν/περιγράψουν/φωτογραφίσουν τα κατάλληλα κοστούμια

Επενδύσουν μουσικά τη σκηνή τους (αυτοσχέδια μουσική υπόκρουση με ταμπουτσιά και αυλό/ηχητικό απόσπασμα από ψηφιακό δίσκο)

Δίνουν τίτλο στη σκηνή

Φωτογραφίζουν μια σκηνή για την αφίσα της ταινίας («παγωμένη εικόνα»)

5. Παρουσίαση στην ολομέλεια του εργαστηρίου

Το κάθε «συνεργείο»/ομάδα περιγράφει:

- την πορεία/δραστηριότητες που ακολούθησαν για την υλοποίηση της σκηνής τους/«σκηνοθεσία» ενός σύντομου εκπαιδευτικού προγράμματος **ΕΝΤΟΣ** του μουσείου
- τις δραστηριότητες **ΠΡΙΝ** την επίσκεψη καθώς και
- τις προοπτικές επέκτασης και εξέλιξης του προγράμματος **ΜΕΤΑ** την επίσκεψη στο μουσείο

Φύλλο ομαδικής εργασίας

Τίτλος / περιγραφή σκηνής:.....

Σενάριο:

Αντικείμενα: 1)..... 2).....

Ερωτήσεις ανάκρισης αντικείμενων

Πληροφόρηση / Πηγές πληροφόρησης

Κοστούμα: (σχέδιο ή περιγραφή)

Μουσικά όργανα:.....

Ος εκπαιδευτικοί:
• 1-2 δραστηριότητες επέκτασης και σύνδεσης του προγράμματος με συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα (ΜΕΤΑ).
• Σκηνή που θα έπρεπε να προηγηθούν της λογής ενός τέτοιου προγράμματος (ΠΡΙΝ)

Οι συμμετέχοντες μπορούν να αποδίδουν θεατρικά τη σκηνή που προετοίμασαν.

Βιβλιογραφία

- Μακρυγιάννη, Χ., Περικλέους, Λ., Φλουρέντζου, Κ., Τινής, Α. (2012). *Διδακτικές προτάσεις και ιδέες για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Ιστορία*, Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.
- Council of Europe (2007). *The use of sources in teaching and learning history*. Strasbourg: Council of Europe
- Ριζοπούλου - Ηγουμενίδου, Ε. (1996). *Η αστική ενδυμασία της Κύπρου κατά τον 18^ο και τον 19^ο αιώνα*. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου.
- Χατζηγαβριήλ Λοΐζου, Λ. & Χριστοφόρου - Αστραίου, Τ. (1996). *Η συλλογή κεντημάτων και δαντέλων του Λεβεντείου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας*. Λευκωσία.
- Ταουσιάνη, Χ. (2012). *Λαογραφικά Σύμμεικτα Ριζοκαρπάσου*. Λευκωσία.
- Ορθοδόξου, Μ. (2006). *Ο παραδοσιακός Κυπριακός Γάμος στην Αραδίππου*. Αραδίππου.
- Παπαδημητρίου, Ε. (1991), *Οι κυπριακές φορεσιές*. Αθήνα: Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα και Μουσείο Λαϊκής Τέχνης της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών.
- Δημητρίου, Μ. (2002). *Θησαυροί του Εθνογραφικού Μουσείου Κύπρου*. Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Πολιτιστικές Υπηρεσίες.
- Έντυπα του Κέντρου Χειροτεχνίας:
 - Τα μαντήλια της Κύπρου
 - Η παραδοσιακή αγγειοπλαστική της Κύπρου
 - Άσπρα κεντήματα και δαντέλες της Κύπρου
 - Παραδοσιακή καλαθοπλεκτική / ψαθοπλεκτική της Κύπρου
 - Λαϊκή φορεσιά της Κύπρου / Το φυθκιώτικο υφαντό

